

การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม
Development of a Clinical Nursing Practice Guideline for Schizophrenia Patients with
Aggressive Behaviors in the Male medical ward at Thatphanom Crown Prince Hospital
(Received: March 25,2024 ; Revised: March 26,2024 ; Accepted: March 28,2024)

ภัทรมน ชินจักร¹

Phataramon Chinnachak¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental Research) เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพมีแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในแนวทางเดียวกัน โดยประยุกต์กรอบแนวคิดการพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกของสภาการวิจัยการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติ ประเทศออสเตรเลีย (National Health and Medical Research Council [NHMRC],1998) ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดประเด็นและขอบเขตของปัญหา 2) กำหนดทีมพัฒนา 3) กำหนดวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมายและผลลัพธ์ 4) สืบค้นและการประเมินคุณค่าของหลักฐานเชิงประจักษ์ 5) ยกร่างแนวปฏิบัติการพยาบาล 6) ตรวจสอบเครื่องมือและแนวปฏิบัติการพยาบาล 7) ทดลองใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล และ 8) ประเมินผลการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม และแบบประเมินความเป็นไปได้ของการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ด้วยความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม พัฒนาการทบทวนหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้องค์ประกอบในการให้การพยาบาลผู้ป่วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การประเมินการพยาบาลแรกรับ 2. การประเมินสภาพทางจิตและความรุนแรงของพฤติกรรม 3. การให้การพยาบาลผู้ป่วยตามระดับความรุนแรง และ 4. การให้ข้อมูลและการส่งต่อ ซึ่งแนวปฏิบัติการพยาบาลที่ได้พัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้ค่าความสอดคล้องทางด้านเนื้อหา (S-CVI) เท่ากับ 0.87

2. การประเมินคุณภาพแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม โดยพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย จำนวน 10 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 98.3 เห็นว่าแนวปฏิบัติมีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่วนด้านความยาก-ง่ายของการใช้แนวปฏิบัติ พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 87.85 เห็นว่าแนวปฏิบัติมีความง่ายต่อการปฏิบัติ แต่มีร้อยละ 12.15 เห็นว่าแนวปฏิบัติมีความยากต่อการปฏิบัติ โดยเฉพาะในองค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินสภาพทางจิตและความรุนแรงของพฤติกรรม

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม สามารถนำไปปฏิบัติใช้ในหน่วยงานได้จริง แต่จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และทักษะในการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีอาการก้าวร้าวรุนแรงเพื่อให้พยาบาลมีความมั่นใจและสามารถปฏิบัติการพยาบาลตามแนวทางที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ ผู้ป่วยจิตเภท, พฤติกรรมก้าวร้าว, แนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภท

Abstract

This study is developmental research aimed at developing and evaluating the quality of nursing practices for schizophrenia patients with aggressive behaviors in the male medical ward of Thatphanom Crown Prince Hospital. The objective is to provide professional nurses with unified guidelines for nursing schizophrenia patients

¹ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม

with aggressive behaviors. This study applies the clinical practice guideline development framework of the National Health and Medical Research Council (NHMRC), Australia (1998), consisting of 8 steps: 1) defining the issue and its scope, 2) forming a development team, 3) setting objectives, target groups, and outcomes, 4) searching and appraising the evidence, 5) drafting the nursing practice guidelines, 6) validating the tools and guidelines, 7) piloting the nursing practices, and 8) evaluating the implementation of the nursing practices. The tools used for data collection include the nursing practice guidelines for schizophrenia patients with aggressive behaviors in the male medical ward of Thatphanom Crown Prince Hospital and a feasibility assessment of implementing these nursing practices. The data analysis of the implementation evaluation was performed by frequency and percentage. The research findings are as follows:

1. The nursing practice guidelines for schizophrenia patients with aggressive behaviors in the male medical ward of Thatphanom Crown Prince Hospital, developed from evidence-based review, comprise 4 key components: 1) initial nursing assessment, 2) assessment of mental state and severity of behavior, 3) nursing care according to the severity level, and 4) information provision and referral. These guidelines have been content-validated by five qualified professionals, achieving a total content validity index (S-CVI) of 0.87

2. The quality assessment of the nursing practice guidelines for schizophrenia patients with aggressive behaviors in the male medical ward of Thatphanom Crown Prince Hospital by 10 professional nurses working in the ward found that 98.3% of the sample group considered the guidelines appropriate and practically applicable. Regarding the ease of use of the guidelines, 87.85% of the sample group found them easy to implement, while 12.15% considered them difficult, especially in aspects related to assessing mental state and the severity of behaviors.

The research results indicate that the nursing practice guidelines for schizophrenia patients with aggressive behaviors in the male medical ward of Thatphanom Crown Prince Hospital can be practically applied in the unit. However, additional training is necessary to enhance knowledge and skills in nursing care for patients with severe aggressive symptoms, ensuring that nurses can confidently and effectively follow the established guidelines.

Keywords: Schizophrenia Patients, Aggressive Behaviors, Nursing Practice Guidelines for Schizophrenia Patients.

บทนำ

โรคจิตเภท เป็นโรคทางจิตเวชที่มีความผิดปกติของสมอง แสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีระดับความรุนแรงที่หลากหลาย และมีแนวโน้มที่จะมีอาการต่อเนื่องระยะยาว โดยอาจมีช่วงที่อาการดีขึ้นเป็นระยะ โรคจิตเภทเป็นปัญหาสำคัญในทางจิตเวชและทางสาธารณสุข เนื่องจากโรคนี้อาจพบได้บ่อย มีความชุกชั่วชีวิต (Lifetime Prevalence) ประมาณร้อยละ 0.5 - 1.0 ของประชากรทั่วไปในประเทศไทย สำหรับระดับเขตสุขภาพ พบว่า เขตสุขภาพที่ 9, 7 และ 8 เป็นเขตที่มีจำนวนผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตสุขภาพจิตต่อแสนประชากรสูงที่สุด 3 อันดับแรก^(1,2) โรคจิตเภทเป็นโรคเรื้อรังอาการเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไปจนใน

ที่สุดการปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตประจำวัน การงาน การดูแลสุขอนามัยของตนเองและความสัมพันธ์กับสังคมเสื่อมลงอย่างมาก เมื่อเป็นโรคนี้อาจไม่หายเป็นปกติเหมือนเดิม⁽³⁾ การกลับเป็นซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทจะก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวและระดับประเทศและที่สำคัญที่สุดการกลับป่วยซ้ำซึ่งมีอัตราการป่วยสูงถึงร้อยละ 70 ยังก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพของผู้ป่วยครอบครัวและสังคม หากผู้ป่วยไม่ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้เกิดการเสื่อมถอยของความคิด บุคลิกภาพ อารมณ์ และพฤติกรรม เป็นภาระของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยในการป่วย แต่ครั้งทำให้สมรรถภาพในการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยเสื่อมลงส่งผลให้เกิดความเสื่อมของการทำหน้าที่และ

เป็นภาระในการรักษาพยาบาลในระดับประเทศ การรักษาโรคจิตเภทต้องใช้เวลานานและยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาสูงมากก่อให้เกิดเป็นภาระการใช้งบประมาณของรัฐบาล ในการรักษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น⁽⁴⁾

ผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง คือผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งทางคำพูดและการกระทำที่ก้าวร้าว มีโอกาสสูงในการก่ออันตรายต่อผู้อื่น ทำลายข้าวของ มีท่าที่ไม่เป็นมิตร โกรธ พุดเสียงดัง ใช้ถ้อยคำรุนแรงพูดจาข่มขู่ โดยอาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ ได้แก่ เกิดจากลักษณะอาการของโรคจิตเภท การได้รับการกระตุ้นให้โกรธ ไม่สามารถจัดการกับความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และการควบคุมอารมณ์ การขาดทักษะในการแก้ไขปัญหา สภาวะแวดล้อมทางสังคมรวมถึงการได้รับสารเสพติดเข้าสู่ร่างกาย⁽⁵⁾ ซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงถือเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่บ่งบอกถึงการเกิดภาวะฉุกเฉินทางจิตเวช หากไม่ได้รับการรักษาอย่างทันที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ทั้งตัวผู้ป่วยผู้อื่น และทรัพย์สินได้⁽⁶⁾ การรักษาผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมุ่งเน้นการให้ยาเพื่อให้ผู้ป่วยสงบร่วมกับการจำกัดพฤติกรรมเพื่อป้องกันการทำอันตรายต่อตัวเองและผู้อื่น เนื่องจากเป็นกลุ่มอาการฉุกเฉินทางจิตเวช 4 อาการสำคัญที่ทำให้ญาติผู้ป่วยมารับการรักษาคือพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงร้อยละ 81.97 ผู้ดูแลนั้นจะเผชิญกับพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วย ได้แก่ การพูดจาหยาบคาย ด่า เอะอะ โวยวายเสียงดัง ทูบทำลายข้าวของข่มขู่ทำร้ายญาติ/ ผู้ดูแล ดังนั้นการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมีเป้าหมายเพื่อป้องกันอันตรายและช่วยลดความรู้สึกละอายในระดับรุนแรงของผู้รับบริการ การให้การพยาบาลผู้ป่วยประเภทนี้ เป็นบทบาทที่สำคัญของพยาบาล ที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถตัดสินใจในภาวะฉุกเฉินทางจิตเวชได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อลดการเกิดอันตรายที่จะเกิดขึ้น⁽⁷⁾

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนมเป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด 120 เตียง มีการเปิดให้บริการรักษาผู้ป่วยจิตเภททั้งลักษณะผู้ป่วยนอก

และผู้ป่วยใน โดยรับรักษาผู้ป่วยในระยะวิกฤตฉุกเฉินทางจิตเวชและผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงใน Psychiatric corner โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ป่วยมีอาการที่สงบและพร้อมในการรับการบำบัดอย่างต่อเนื่อง จากสถิติย้อนหลัง 3 ปี ในปี 2564 ถึงปี 2566 มีผู้ป่วยจิตเวชเข้ารับบริการผู้ป่วยในจำนวน 326, 345 และ 516 ราย ซึ่งจะเห็นได้ว่าเพิ่มมากขึ้นทุกปีโดยเฉพาะในปี 2566 โรงพยาบาลได้เปิดหอผู้ป่วยมินิธัญญารักษ์เพื่อรับบำบัดผู้ป่วยหลังจากมีอาการสงบและฟื้นภาวะวิกฤตทางจิตเวช ซึ่งจากจำนวนผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลทำให้เกิดอุบัติเหตุในหอผู้ป่วยบ่อยครั้งโดยเฉพาะเกิดจากผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมรุนแรงจากการทบทวนเวชระเบียนของผู้ป่วยจิตเภทที่มารักษาแบบผู้ป่วยในที่หอผู้ป่วยในชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนมในปี 2566 พบอุบัติเหตุผู้ป่วยจิตเภทที่มีอาการพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนี้ 1. มีพฤติกรรมก้าวร้าวพูดจาหยาบคาย เอะอะโวยวายเจ้าหน้าที่ จำนวน 68 ครั้ง 2. มีพฤติกรรมทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ จำนวน 2 ครั้ง 3. มีพฤติกรรมทำลายข้าวของในหอผู้ป่วย จำนวน 7 ครั้ง จากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นได้มีการทบทวนและหาวิธีในการแก้ไขปัญหา ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหาก็จะสามารถแก้ไขปัญหาในบางเรื่องและยังพบอุบัติเหตุดังกล่าวอยู่บ่อยครั้งในหอผู้ป่วย จากการวิเคราะห์ปัญหาพบว่าโรงพยาบาลยังไม่มีแนวทางการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว การให้การพยาบาลจึงไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การบริหารจัดการอาการของผู้ป่วยจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของพยาบาลในแต่ละคนที่เคยปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภท ดังนั้นการมีแนวทางปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีอาการก้าวร้าวที่ถูกต้อง เหมาะสม จะช่วยให้พยาบาลมีแนวทางในการให้การพยาบาลผู้ป่วยที่เป็นแนวทางเดียวกัน และผู้ป่วยได้รับการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมที่สงบไม่ก้าวร้าวตามมา

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะหัวหน้างานหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ธาตุ

พนม มีบทบาทในการบริหารจัดการการปฏิบัติการพยาบาลของหน่วยงานให้มีคุณภาพ ลดอุบัติเหตุที่ไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วย อายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ราชูปทุม โดยมียัตถุประสงค์ เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพมีแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นแนวทางเดียวกัน ส่งผลให้ผู้ป่วยจิตเภทสามารถควบคุมพฤติกรรมความรุนแรงได้ ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าวสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้โรค ที่เผชิญอยู่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วย อายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ราชูปทุม
2. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชราชูปทุม

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental Research) เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชราชูปทุม

กลุ่มประชากรที่จะศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อให้พิจารณาตรวจสอบความตรงทางด้านเนื้อหาของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย 1) แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว 2) พยาบาลวิชาชีพหัวหน้างานจิตเวชและยาเสพติด 3) พยาบาลวิชาชีพผู้ที่มีประสบการณ์ใน

การดูแลผู้ป่วยจิตเวชมากกว่า 5 ปีและจบการศึกษาเฉพาะทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช 4) พยาบาลวิชาชีพประจำศูนย์วิจัยและพัฒนาคุณภาพการพยาบาล

2. พยาบาลวิชาชีพผู้ปฏิบัติงาน คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชราชูปทุมจำนวน 10 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental Research) โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกของสภาการวิจัยการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1998) ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดประเด็นและขอบเขตของปัญหา
การเลือกหัวข้อสำหรับการศึกษา โดยการทบทวน/สืบค้นเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ร่วมกับการประชุมปรึกษากับพยาบาลประจำหอผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชราชูปทุม เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ได้ข้อมูลจากการประชุมดังนี้ (1) เมื่อมีผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยจะได้รับเสียงบ่นจากผู้ป่วยคนอื่นในหอผู้ป่วยว่าได้รับการรบกวนจากเสียง (2) มีผู้ป่วยคนอื่นขอปฏิเสธการรักษาหรือขอให้ส่งตัวไปโรงพยาบาลอื่นเนื่องจากกลัวจะได้รับอันตรายจากการผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว (3) เจ้าหน้าที่เกิดความกลัวก่อนเข้าให้การพยาบาลต้องรอให้มีเจ้าหน้าที่หลายคนส่งผลให้การทำงานล่าช้า (4) พยาบาลผู้ปฏิบัติงานมีความทุกข์ในการปฏิบัติงานเนื่องจากถูกผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ต่ำ ตะคอกเสียงใส่บ่อยครั้ง (5) นอกเวลาราชการถ้าผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วติดต่อพยาบาลแผนกงานจิตเวชเพื่อขอคำปรึกษาไม่ได้เลยไม่รู้ว่าจะต้องให้การพยาบาลอย่างไรกับผู้ป่วย

เพื่อให้ผู้ป่วยสงบได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบการบันทึกเวชระเบียนของผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจำนวน 10 ราย พบว่า (1)แนวทางในการให้การพยาบาลผู้ป่วยยังไม่มีเฉพาะกับการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นการพยาบาลทั่วไป เช่นการให้ยาตามแผนการรักษา การสังเกตอาการต่อเนื่อง (2) ไม่พบการระบุปัญหาด้านพฤติกรรมความก้าวร้าวของผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ชัดเจน (3) ไม่มีการใช้แบบประเมินความรุนแรงของพฤติกรรมก้าวร้าว หลังจากนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แล้วผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดเป็นประเด็นปัญหา เพื่อนำสู่การพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

2. กำหนดผู้พัฒนาแนวปฏิบัติ

ผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนาร่างแนวปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

3. กำหนดวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และผลลัพธ์

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม

กลุ่มเป้าหมาย หรือ ผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้ใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม

ผลลัพธ์ คือผลลัพธ์เชิงกระบวนการ ได้แก่ คุณภาพด้านการนำไปใช้ของแนวปฏิบัติการพยาบาล ประกอบด้วย ความยาก-ง่าย และความเป็นไปได้ในการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนมไปใช้

4. สืบค้นและประเมินคุณค่าหลักฐานเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยสืบค้นเพื่อหาหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยมีการกำหนดค่าสำคัญในการสืบค้นและใช้วิธีการ

สืบค้นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หลังจากนั้นประเมินและจัดลำดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้สืบค้นมา และเลือกข้อเสนอแนะจากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถนำมาใช้ในหน่วยงานได้ โดยการจัดระดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานเชิงประจักษ์โดยใช้เกณฑ์ของสถาบันโจแอนนาบริกส์ (The Joanna Briggs Institute, 2008) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ฐานข้อมูลของ PubMed, CIANAHL, Google Scholar, Science Direct และเว็บไซต์ฐานข้อมูลการวิจัยของประเทศไทยและสถาบันการศึกษาในประเทศไทย โดยกำหนดค่าสำคัญในการสืบค้น ได้แก่ ผู้ป่วยจิตเภท, พฤติกรรมก้าวร้าว, แนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว, การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว, aggressive guideline, Schizophrenia guideline

5. ยกร่างแนวปฏิบัติ

ผู้วิจัยยกร่างแนวปฏิบัติการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยหาข้อสรุปของเนื้อหาในการจัดทำร่างแนวปฏิบัติการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การประเมินการพยาบาลแรกรับ 2) การประเมินสภาพทางจิตและความรุนแรงของพฤติกรรม 3) การให้การพยาบาลผู้ป่วยตามระดับความรุนแรง และ 4) การให้ข้อมูลและการส่งต่อ

6. ตรวจสอบคุณภาพแนวปฏิบัติการพยาบาล

การตรวจสอบคุณภาพแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาของแนวปฏิบัติการพยาบาล ความครอบคลุม ความสมบูรณ์ของเนื้อหา และความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ของแนวปฏิบัติการพยาบาล โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิระบุคะแนนในแบบสอบถามความตรงตามเนื้อหา หลังจากนั้นนำ

ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ ระดับ 1 หมายถึง ข้อความไม่สอดคล้องกับนิยามเลย ระดับ 2 หมายถึง ข้อความจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาทบทวนปรับปรุงอย่างมาก ระดับ 3 หมายถึง ข้อความจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาทบทวนปรับปรุงเล็กน้อย ระดับ 4 หมายถึง ข้อความสอดคล้องกับนิยาม และจะต้องมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาที่ยอมรับได้ คือ 0.80 ขึ้นไป (Polit & Hungler, 1999) และนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้ในการคัดเลือกกร่วมด้วย

7. การทดลองใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาล

ภายหลังจากการได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยเข้าชี้แจงรายละเอียดการพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาล ต่อที่มำทางคลินิกด้านการดูแลผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติด หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการประชุมกับพยาบาลผู้ปฏิบัติงาน ประจำหอผู้ป่วยอายุรกรรม เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการนำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลทดลองใช้หลังจากนั้นให้พยาบาลผู้ปฏิบัติงานนำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลไปทดลองใช้กับผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เข้ารับรักษาในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย จำนวน 10 ราย

8. การประเมินผลการนำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลไปใช้

การประเมินหลังจากพยาบาลปฏิบัติการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาล ให้พยาบาลผู้ปฏิบัติงานที่เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกคนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพด้านการนำไปใช้ของแนวปฏิบัติทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม ได้แก่ความยากง่าย และความเป็นไปได้ในการนำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วย อายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ธาตุพนมไปใช้ เพื่อ

นำข้อมูลไปวิเคราะห์และประเมินผลหลังจากพยาบาลปฏิบัติการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชุดที่ 1 แนวปฏิบัติทางการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การประเมินการพยาบาลแรกรับ 2) การประเมินสภาพทางจิตและความรุนแรงของพฤติกรรม 3) การให้การพยาบาลผู้ป่วยตามระดับความรุนแรง 4) การให้ข้อมูลและการส่งต่อ

ชุดที่ 2 แบบประเมินความเป็นไปได้ของการนำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม โดยแบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของพยาบาลผู้ใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานในแผนกงานผู้ป่วยใน ประสบการณ์ในการอบรมเฉพาะทางในการดูแลผู้ป่วย

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกความยาก-ง่าย และความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การประเมินการพยาบาลแรกรับ 7 ข้อ 2) การประเมินสภาพทางจิตและความรุนแรงของพฤติกรรม 8 ข้อ 3) การให้การพยาบาลผู้ป่วยตามระดับความรุนแรง 3 ข้อ 4) การให้ข้อมูลและการส่งต่อ 3 ข้อ ลักษณะคำตอบจะเป็นความคิดเห็นต่อความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาล โดยให้เลือกตอบเป็น 2 คำตอบ คือ ยากหรือง่ายต่อการปฏิบัติ และเป็นไปได้หรือไม่ต่อการนำไปใช้ หลังจากนั้นนำมาคำนวณเป็นค่าร้อยละ และมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อความดังนี้

1. เกณฑ์การยอมรับข้อความ มีการยอมรับข้อความเมื่อกลุ่มตัวอย่างมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 มีความเห็นว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลในข้อดังกล่าว มีความง่ายในการปฏิบัติหรือมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

2. เกณฑ์การตัดข้อความ มีการตัดข้อความเมื่อกลุ่มตัวอย่างมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 มีความเห็นว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลในข้อดังกล่าว มีความยากในการปฏิบัติหรือมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในแต่ละด้าน ซึ่งลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลได้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลผู้ใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วย อายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ราชบุรี ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วย อายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชราชบุรี ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยการจัดกลุ่มของเนื้อหาแล้วนำไป แจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

จริยธรรมการวิจัย

โครงร่างในการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านความเห็นชอบตามมติคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการศึกษาวิจัยในมนุษย์ สำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดนครพนม เลขที่รับรองโครงการวิจัย REC 003/67 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2567

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ราชบุรี จากการสืบค้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยค้นพบงานวิจัย แนวปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ประกอบด้วย เอกสาร ตำรา บทความวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่สามารถนำมาใช้กับบริบทของโรงพยาบาลได้จำนวน 24 ฉบับ นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสร้างเป็นแนวปฏิบัติในการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การประเมินการพยาบาล แรกเริ่ม ประกอบด้วย 1) การซักประวัติอาการของผู้ป่วยโดยการพูดคุยกับผู้ป่วยญาติผู้ดูแลหรือผู้ใกล้ชิดโดยตรง เพื่อให้ทราบว่าผู้ป่วยรายนี้มีอาการผิดปกติหรือไม่และความรุนแรงอยู่ในระยะใด โดยเฉพาะการรวบรวมข้อมูลความผิดปกติเกี่ยวกับความคิด การรับรู้ พฤติกรรม อารมณ์การสื่อสาร การตัดสินใจ ความจำ รวมถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยโรคจิตเภท 2) การวัดสัญญาณชีพ การตรวจร่างกายและสังเกตตรวจทางห้องปฏิบัติการ เพื่อจะทำให้ผู้ป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อนทางกายที่ควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วน ป้องกันไม่ให้เกิดอาการทรุดลงหรือเสียชีวิตได้ และ 3) การรายงานแพทย์ทราบทันทีกรณีตรวจพบความผิดปกติที่ส่งผลให้ผู้ป่วยเกิดอาการแย่ลง

องค์ประกอบที่ 2 การประเมินสภาพทางจิตและความรุนแรงของพฤติกรรม ประกอบด้วย 1) การประเมินลักษณะทั่วไปของผู้ป่วย (General Appearance) 2) การประเมินอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออก (Mood and Affect) 3) การประเมิน 3) ลักษณะของคำพูด (Pattern of Speech) 4) การรับรู้

และประสาทหลอน (Perception and Hallucination) 5) การประเมิน ความคิดหลงผิด (Delusion) 6) ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Impulsive Control) 7) ความสามารถในการรับรู้กาลเวลา สถานที่ บุคคล (Orientation) 8) ความคิดและพฤติกรรมพยายามฆ่าตัวตาย (Attempted Suicide) และ 9) การประเมินความรุนแรงของพฤติกรรมโดยใช้แบบประเมิน OAS(Overt Aggression Scale)

องค์ประกอบที่ 3 การให้การพยาบาลผู้ป่วยตามระดับความรุนแรงตามระดับคะแนนความรุนแรง OAS 1 – 3 คะแนน

องค์ประกอบที่ 4. การให้ข้อมูลและการส่งต่อ ประกอบด้วย 1) การแจ้งญาติให้รับทราบทุกครั้งก่อนและหลังทำหัตถการ พร้อมทั้งแจ้งผลการรักษาเพื่อให้ญาติร่วมวางแผนการรักษาร่วมกัน กรณีผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมรุนแรงมากต้องได้รับการส่งต่อ แจ้งญาติให้รับทราบ 2) ประสานงานจิตเวชเพื่อประสานข้อมูลการส่งต่อผู้ป่วยโรงพยาบาลจิตเวชนครพนมราชชนครินทร์ และ 3) เตรียมทีมส่งต่อผู้ป่วยประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ รพภ. หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจกรณีที่มีพฤติกรรมรุนแรงมาก

แนวปฏิบัติการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วย อายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ชาติพนม ได้รับการตรวจสอบคุณภาพแนวปฏิบัติการพยาบาลได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index) รวมเท่ากับ 0.87

2. ผลประเมินความเป็นไปได้ของการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชชาติพนม ให้พยาบาลผู้ปฏิบัติงานนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปทดลองใช้กับผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เข้ารับรักษาในหอผู้ป่วยอายุรกรรม

ชาย จำนวน 10 ราย สามารถนำเสนอผลการวิจัยออกได้ 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

แนวปฏิบัติการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วย อายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ชาติพนม เก็บข้อมูลจากพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย จำนวน 10 คน โดยมีลักษณะทั่วไปดังนี้ พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 80 การศึกษาจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีทุกคน มีอายุเฉลี่ย 28.4 ปี (SD = 4.8) มีประสบการณ์การทำงานในแผนกงานผู้ป่วยในเฉลี่ย 5.1 ปี (SD = 4.7) และเคยผ่านการฝึกอบรมเฉพาะทางในด้านการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตและเรื้อรังคิดเป็นร้อยละ 20

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกความยาก-ง่าย และความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชชาติพนม พบว่าด้านความยาก-ง่ายของแนวปฏิบัติการกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าแนวปฏิบัติมีความง่ายต่อการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 87.85 และมีร้อยละ 12.15 เห็นว่าแนวปฏิบัติมีความยากซึ่งเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่ามีองค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินสภาพทางจิตและความรุนแรงของพฤติกรรม และองค์ประกอบที่ 3 ด้านการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามระดับความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความยากต่อการนำไปใช้ ด้านความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าแนวปฏิบัติสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง คิดเป็นร้อยละ 98.3 แต่เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบจะพบว่าองค์ประกอบที่ 3 ด้านการให้การพยาบาลผู้ป่วยตามระดับความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าไม่สามารถปฏิบัติได้โดยเฉพาะการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวระดับ OAS 3 คะแนน

ร า ย ล ะ เ อี ย ด ดั ง ต า ร า ง ที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความยาก-ง่าย และความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล

กิจกรรมพยาบาล	ความยาก-ง่ายในการนำไปใช้		ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้	
	ยาก	ง่าย	ไม่ได้	ได้
องค์ประกอบที่ 1 การประเมินการพยาบาลแรกรับ	4.2	95.8	0	100
องค์ประกอบที่ 2 การประเมินสภาพทางจิตและความรุนแรงของพฤติกรรม	14.4	85.6	0	100
องค์ประกอบที่ 3 การให้การพยาบาลผู้ป่วยตามระดับความรุนแรง	13.4	86.6	6.7	93.3
องค์ประกอบที่ 4. การให้ข้อมูลและการส่งต่อ	3.3	96.7	0	100
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	12.15	87.85	1.7	98.3

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม มีกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาหลังจากทดลองใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลแล้วครบทั้ง 10 คน โดยสามารถแยกประเด็นของความคิดเห็นออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านผู้ป่วย พบว่า ผู้ป่วยไม่มีญาติมา

ด้วยทำให้ไม่สามารถสอบถามประวัติได้ คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงมาคือผู้ป่วยมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมากพยาบาลไม่สามารถเข้าจัดการอาการได้ คิดเป็นร้อยละ 60 2) ด้านผู้ให้บริการ พบว่า ผู้ให้บริการขาดทักษะความรู้ในการให้การพยาบาล ผู้ป่วยคิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือขาดความพร้อมของทีม คิดเป็นร้อยละ 50 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงข้อคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน(ราย/ร้อยละ) n = 10
ไม่มี	0 (0)
มี	
1. ด้านผู้ป่วย	
- ผู้ป่วยมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมากไม่สามารถเข้าให้การพยาบาลได้	6 (60)
- ผู้ป่วยไม่มีญาติมาด้วย/ไม่มีผู้ดูแล	9 (90)
- ผู้ป่วย/ญาติไม่ให้ความร่วมมือในการรักษา	4 (40)
2. ด้านผู้ให้บริการ	
- เจ้าหน้าที่ขาดความรู้และทักษะในการให้การพยาบาล	6 (60)
- ทีมขาดความพร้อม เช่นทีมไม่พอ ทีมไม่เหมาะสม ตามทีมได้ซ้ำ	5 (50)
- ไม่มั่นใจในการเข้าให้บริการผู้ป่วย กลัว	2 (20)

อภิปรายผล

จากการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การประเมินการพยาบาล แรกรับ 2. การประเมินสภาพทางจิตและความรุนแรงของพฤติกรรม 3. การให้การพยาบาลผู้ป่วยตามระดับความรุนแรง 4. การให้ข้อมูลและการส่งต่อซึ่งได้มาจากการสืบค้นจากหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence Based Practice) ทั้งานวิจัย แนวปฏิบัติการพยาบาลที่เกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ประกอบด้วย เอกสารตำรา บทความวิจัย บทความวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่สามารถนำมาใช้กับบริบทของโรงพยาบาลได้ มีความเหมาะสม หลังจากนั้น ประเมินและจัดลำดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้สืบค้นมา และเลือกข้อเสนอแนะจากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถนำมาใช้ในหน่วยงานได้ โดยการจัดระดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานเชิงประจักษ์โดยใช้เกณฑ์ของสถาบันโจแอนนาบริกส์ (The Joanna Briggs Institute, 2008)⁽⁸⁾ เมื่อนำมาสร้างเป็นแนวปฏิบัติการพยาบาล จะทำให้เกิดความครอบคลุมของเนื้อหาและมีความทันสมัยเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอัจฉรา คำมะทิตย์⁽⁹⁾ ได้ศึกษาหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล: ค้นหา วิเคราะห์ และนำไปใช้อย่างไร พบว่าการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลเป็นการนำองค์ความรู้ที่ดีที่สุดและทันสมัยที่สุดในขณะนั้นมาใช้อ้างอิงร่วมกับข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางคลินิกโดยคำนึงถึงค่านิยมของผู้ป่วยเพื่อพิจารณาตัดสินใจแก้ปัญหาการให้บริการทางสุขภาพและเหมาะสมกับบริบท

การตรวจสอบคุณภาพของแนวปฏิบัติการพยาบาลด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คนได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา

(Content Validity Index) รวมเท่ากับ 0.87 ซึ่งแสดงว่าแนวปฏิบัติมีความเหมาะสมใช้ได้ตามเนื้อหาที่ระบุไว้ในรายละเอียด และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงเนื้อหาของแนวปฏิบัติการพยาบาลมีความเหมาะสมด้านภาษาเข้าใจง่ายทำให้พยาบาลสามารถเลือกปฏิบัติได้^(10,11)

การประเมินความเป็นไปได้ของการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้พบว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม มีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ แต่มีบางประเด็นที่พยาบาลวิชาชีพต้องใช้ทักษะในการปฏิบัติ เช่น การประเมินอาการทางจิตและความรุนแรง รวมไปถึงการให้การพยาบาลขณะที่ผู้ป่วยมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ดังนั้นการให้ความรู้ สอนทักษะการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีอาการก้าวร้าวจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเป็นการเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศศินันท์ รักษาทรัพย์ และคณะ⁽⁷⁾ ได้พัฒนาแนวทางปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทพฤติกรรมรุนแรงในโรงพยาบาลศรีธัญญา พบว่าปัญหาอุปสรรคจากการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมรุนแรงไปใช้กับผู้ป่วยที่ต้องได้รับการแก้ไข ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมรุนแรงยังไม่เพียงพอ 2) ทักษะต่อการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมรุนแรงยังต้องได้รับการพัฒนาให้มีระดับที่สูงขึ้น 3) ทักษะที่ต้องพัฒนาคือทักษะการสื่อสารเพื่อลดความรุนแรง และ 4) การฝึกอบรมที่ทั่วถึงทั้งพยาบาลวิชาชีพ และผู้ช่วยเหลือคนไข้

จากปัญหาและอุปสรรคของการทดลองใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม พบปัญหาทั้งด้านของผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและผู้ป่วยไม่มีญาติดูแลทำให้พยาบาลเกิดอุปสรรคใน

การสื่อสารและการชักประวัติซึ่งส่งผลต่อการวางแผนการรักษาและการให้การพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของสายรุ่ง ภูนาคำ⁽¹²⁾ ได้ศึกษาการพยาบาลผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและมีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง โดยพบว่าการใช้แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว OAS (Overt Aggressive Scale : OAS) สามารถบอกระดับความรุนแรงที่เป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้และการชักประวัติที่ครอบคลุมยังมีความสำคัญและควรใช้แบบประเมินอื่นร่วมด้วยเช่นแบบประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงในผู้ป่วยจิตเวช (Prasri Violence Severity Scale:PVSS) ซึ่งจะช่วยให้การคัดกรองความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาแนวทางปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม สามารถนำไปปฏิบัติใช้ในหน่วยงานได้จริงแต่มีความจำเป็นต้องมีการให้ความรู้และฝึกทักษะกับพยาบาลวิชาชีพ เพราะวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องมีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติการพยาบาลดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิตซับซ้อนและมีความรุนแรงของโรคเกิดขึ้น

จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องมีการฝึกอบรมพยาบาลเฉพาะทางด้านจิตเวช ที่มีลักษณะความสามารถหรือสมรรถนะเฉพาะด้านของพยาบาลจิตเวชในการให้บริการทางการพยาบาลจิตเวช⁽¹³⁾

ข้อเสนอแนะ

1. การนำแนวทางปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม ไปใช้ ต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมที่ช่วยเหลือพยาบาลในกรณีที่ผู้ป่วยจิตเภทมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมากเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้ให้บริการ
2. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และทักษะการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ในหอผู้ป่วยเพื่อเตรียมความพร้อมในการให้การพยาบาลผู้ป่วยกรณีมีผู้ป่วยเข้ารับรักษาในโรงพยาบาล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ร่วมงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนมทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทที่มีพฤติกรรมรุนแรง และขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความคิดเห็นในการพัฒนาแนวปฏิบัติในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. มันทนา กิตติพิรชล, ปัทมา ศิริเวช, บุรินทร์ สุรอรุณสัมฤทธิ์, และวีร์ เมฆวิสัย.(บรรณาธิการ). คู่มือการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท สำหรับโรงพยาบาลในเขตสุขภาพ (ฉบับแพทย์). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:บริษัท วิกทอเรียอิมเมจ จำกัด. 2560.
2. เสาวลักษณ์ สุวรรณไมตรี,นางสาวอนงค์นุช ศาโคตรก, สาวธนเนตร ฉันทลักษณ์วงศ์, ชูริภรณ์ เสียงล้ำ และวีร์ เมฆวิสัย. คู่มือการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท สำหรับโรงพยาบาลในเขตสุขภาพ(ฉบับพยาบาล/นักวิชาการสาธารณสุข). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:บริษัท วิกทอเรียอิมเมจ จำกัด. 2560.
3. มาโนช หล่อตระกูล และปราโมทย์ สุคนิชย์. (บรรณาธิการ). จิตเวชศาสตร์รามธิบดี. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.2558
4. สุตาพร สถิตยยุทธการ. การกลับเป็นซ้ำในผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง: สถานการณ์แนวทางป้องกัน. วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2559;28(3).1-15

5. วุฒิชัย ชวนชนก, ภัทรารณณ์ ภัทรสกุล, และสมบัติ สกุลพรรณ. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ป่วยโรคจิตเภทในแผนกจิตเวชฉุกเฉิน. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต. 2565; 36(3). 81-97
6. สมภพ เรืองตระกูล. ตำราจิตเวชศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่10.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เรือนแก้ว.2557
7. ศศินันท์ รักษาทรัพย์,ศิริลักษณ์ สว่างวงศ์สิน และนิตยา สุริยะพันธ์. พัฒนาแนวทางปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทพฤติกรรมรุนแรง ในโรงพยาบาลศรีธัญญา. วารสารโรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์. 2564; 36(1).159-168.
8. Joanna Briggs Institute. JBI levels of evidence and grading of recommendations. 2008: Retrived February 19,2023, from http://jbicconnect.org/connect/info/jbi_ebhc_approach.php
9. อัจฉรา คำมะতিชัย. หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล: ค้นหา วิเคราะห์ และนำไปใช้อย่างไร. วารสารการพยาบาลและสาธารณสุขเครือข่ายภาคใต้. 2564; 8(2). 318-328
10. บุญใจ ศรีสถิตนรากร. ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์ = The methodology in nursing research. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2550
11. ฟองคำ ติลกสกุลชัย. การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์: หลักการและวิธีปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่6. กรุงเทพฯ: พรี่-วัน. 2554.
12. สายรุ้ง ภูนาคำ. การพยาบาลผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและมีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงจากการใช้สารเสพติด : กรณีศึกษา2 ราย. วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อมศึกษา. 2566; 8(3). 577-589
13. พงนา เปลี่ยนเกิด และสมพิศ เกิดศิริ. สมรรถนะของพยาบาลจิตเวชในการปฏิบัติการพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก. 2557; 15(2). 160-165.